

เล่ม ๑๕ แผ่นที่ ๕๑ วันที่ ๗ มกราคม วันโกสืนทร์ศก ๑๑๗ หน้า ๕๑๕

สารบัญ

ระยะทางพระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นดำรงราชานุภาพ
เสด็จตรวจราชการหัวเมืองฝ่ายเหนือ หน้า ๕๑๕

การเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้า
พระบรมราชินีนาถ และสมเด็จพระบรมโอรสา
ธิราช มกุฎราชกุมาร หน้า ๕๑๘

การพระราชทานพระสุพรรณบัตร สมเด็จพระเจ้า
ลูกยาเธอ และพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้า และพระราชพิธี
มงคลการโสกันต์พระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้า หน้า ๕๑๘

พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ที่
ประเทศยุโรป หน้า ๕๒๑

พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ หน้า ๕๒๕

ข้าราชการกราบถวายบังคมลา หน้า ๕๒๕

พระราชทานเหรียญจักรพรรดิมาลา	หน้า ๕๒๕
พระราชทานเหรียญปราบฮ่อ	หน้า ๕๒๕
ประกาศกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ	หน้า ๕๒๕
รายงานกระทรวงธรรมการ	หน้า ๕๒๘

ระยะทางพระเจ้าน้องยาเธอ

กรมหมื่นดำรงราชานุภาพ

เสด็จไปตรวจราชการหัวเมืองฝ่ายเหนือ

วันที่ ๒๒ ตุลาคม วันโกสืนทร์ศก ๑๑๗

พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นดำรงราชานุภาพ
เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย พระเจ้าลูกยาเธอ
พระองค์เจ้าประวิตรวิมลโนคม พร้อมด้วยข้าราชการ
ที่จะได้ตามเสด็จไปตรวจราชการหัวเมืองฝ่ายเหนือ ได้เสด็จลงเรือที่

เกาะ บาง ประอิน มี พระบรมวงษานุวงศ์
 แด ข้าราชการ หลาย ท่าน หลาย นาย ได้ ไป
 คอย ส่ง เสด็จ โดย ความ ยินดี เวลา เข้า โมงครึ่ง
 เรือ ออก จาก เกาะ บางประอิน พ่วง เรือ ไฟ ตาก
 ขึ้น ไป ทาง கடอง หัว ตพาน แขวงกรุงเก่า ทรงวะ
 ตรวจ ที่ ว่า การ อำเภอ “เสนา” ใน แขวง กรุง
 เก่า ซึ่ง ตั้ง อยู่ ตำบล บ้าน ผิมค ชุน กลาง เปน
 นายอำเภอ แต่ เวลานั้น ลง มา บาง ประอิน หา ได้
 อยู่ รับ เสด็จ ไม่ ได้ เสด็จ ขึ้น ตรวจ การ แด ที่
 ว่า การ อำเภอ แล้ว ออก เรือ ไป ถึง พรหมแดน
 ค่อยกับ กรุงเก่า พบ พระยาวิเศษ ไชยชาญ ผู้ว่า
 ราชการ เมือง อ่างทอง มาคอย รับ เสด็จ อยู่ ที่นั้น
 ได้วะ ที่ วัดป่าโมกษ เสด็จ ขึ้น ดู การ ปฏิสังขรณ์
 พระนอน แด โบสถวิหาร ใน วัด นั้น แล้ว ออกจาก
 ปาโมกษ ไป ถึง อ่างทอง เวลา บ่าย ๔ โมงเศษ
 เวลา ถึง กรมการ เมือง อ่างทอง แต่ง ตัว สวมเสื้อ
 ขาว หมวกคลุม กำนัน ผู้ใหญ่ บ้าน สวมเสื้อ
 ผ้า กากี สีไฟด เหมือนกัน ทุกคน มาคอย รับ
 เสด็จ ตาม แบบ ที่ พระเจ้า น้อย ยาเชอ กรมหมื่น
 มรพงษ์ศิริพัฒน์ ข้าหลวงเทศาภิบาล มณฑล
 กรุงเก่า ได้ ทรง จัด ขึ้น ใหม่ มา คอย รับ เสด็จ
 ได้ เสด็จ ขึ้น ตรวจ ที่ ว่า การ เมือง ศาด แด ตรวจ ใน
 เวลา บ่าย วัน นั้น สถานที่ต่าง แด ถนน ถนนทาง
 พระยาอ่างทอง ได้ จัด ทำ ไว้ โดย เรียบ ร้อย
 ประทับ เมือง อ่างทอง ๑ ราตรี

วันที่ ๒๓ ตุลาคม เวลา เข้า ได้ เสด็จ ไป
 ทอด พระเนตร ทดาด หลวง แด ได้ ตรวจ การ
 โยธา ทำ จอด เรือ เมด ถนน ถนน ทาง ใน เมือง
 อ่างทอง เสรี

เวลา เข้า ๓ โมงครึ่ง ออกจาก เมือง อ่างทอง
 ไปวะ ตรวจ การ อำเภอ “ไชโย” ซึ่ง ตั้ง ที่
 ว่า การ อยู่ ณ บ้าน มะขาม แดวะ นมัสการ พระที่ วัด
 ไชโย แด เสด็จ ไป ตรวจ ดู ทดาด บ้าน ไชโย ซึ่ง เปน

ของ พระยาอ่างทอง (อ่อน) สร้าง แล้ว ออก เรือ
 พระที่นั่ง ค่อย ไป เวลา บ่าย เข้า แดน เมือง สิงหบุรี
 ได้วะ ตรวจ การ ที่ อำเภอ เมือง พรหมบุรี ที่ ว่า
 การ ตั้ง อยู่ ที่ บาง หมื่นหาญ หลวง พรหมประสาท
 ศิลา เปน นาย อำเภอ ได้ ทรง ชี้แจง ราชการ
 ตามควร แดแล้ว เสด็จ ค่อยไป เวลา บ่าย ๕ โมงเศษ
 ถึง เมือง สิงหบุรี ซึ่ง ตั้ง ที่ ว่า การ อยู่ ตำบล บาง
 พุชชา ผังวัน ตก ไม่มี เวลา ตรวจ การ ขอพิศ
 เพราะจวน ค่ำ ได้แต่ เสด็จ ดูบริเวณ เมือง ที่ สร้าง
 ใหม่ แดที่ ว่า การ เมือง ศาด ที่ ว่า การ อำเภอ
 ได้ ทรง ถาม ถึง ราชการ ต่าง ๆ การ ที่ จะ ได้ จัด ทำ
 วันที่ ๒๔ เวลา เข้า ได้ ไป ตรวจ ตรวจ ซึ่ง ได้
 จัด ทำ พอ ไซ้ ได้ คราว นี้ ครั้น เวลา เข้า โมง
 ครึ่ง จึง ได้ ออก จาก เมือง สิงหบุรี ไปวะ ตรวจ
 อำเภอ เมือง อินทรบุรี พระสังฆปริณิถร์ เปน นาย
 อำเภอ ตรวจ การ เสรีแล้ว แวะ ไป ที่ วัดเวฬุวรรณ
 ซึ่ง เปน วัดฝ่าย ชรรมยุติกนิกาย พระเจ้า น้อย
 ยาเชอ กรมหมื่น วชิรญาณวโรรส ได้ ทรง จัด
 พระครู วินัยธรรม ไป ปกครอง ได้ เสด็จ ตรวจ
 ดู โรงเรียน ซึ่ง ท่าน พระครู ได้ จัด ตั้ง ขึ้น มี นักเรียน
 มาก โดยการ ส่ง สอน ต่ มี กติศัพท์ คือ ไป ถึง
 หัวเมืองอื่น ๆ มีคน ส่ง เด็ก มา เข้า โรงเรียน มาก

วันที่ ๒๕ ตุลาคม เสด็จ ออก จาก เมือง สิงหบุรี
 เวลา บ่าย ถึง พรหมแดน เมือง ไชยนาท พระยา
 ราชพงษานุรักษ์ ข้าหลวงเทศาภิบาล พระยา
 สุรบดินทร์ สุรินทรฤไชย ผู้ว่า ราชการ เมือง
 ไชยนาท กับ พระยาพิไชยสุนทร ผู้ว่า ราชการ
 เมือง อุไทยธานี มาคอย รับ เสด็จ อยู่ ที่ นั้น
 ได้วะ ที่ อำเภอ สัพยา ซึ่ง ตั้ง ที่ ว่า การ อยู่ ที่ บ้าน
 สัพยา หลวง อินทร์ อาญา เปน นาย อำเภอ
 พัง มา อยู่ ใหม่ การ โจร ผู้ร้าย ทรง พัง คุก ก็
 เรียบ ร้อย เวลา ย่ำค่ำ เรือ ถึง เมือง ไชยนาท ได้ ทรง
 ได้ ถาม ข้าหลวง ผู้ว่า ราชการ ถึง ราชการ ต่าง ๆ

รุ่งขึ้นวัน ๒๕ ตุลาคม เวลาเช้าได้เสด็จ
ไปตรวจการโยธา ถนนริม น้ำที่ตัดใหม่ นำเมือง
แลได้ไปตรวจตรา ซึ่งมีอยู่ ๒ ตราง ชิง นัก
โทม ในเมือง ไชยนาท ตรางหนึ่ง ชิง นักโทษ
ที่ส่งมาแต่เมือง มโนรมย์ เมือง สวรรค์ ตรางหนึ่ง
แล้ว ได้เสด็จไปทอด พระเนตร ที่ว่า การ เมือง แล
ที่ต่าง ๆ พยัสม ควร แก่เวลา

เวลา ๒ โมงเช้า ออกเรือจากเมือง ไชยนาท
ไปเข้าทาง ตัดเสนาบตี ซึ่ง พระองค์ ท่าน ได้บริ
จาก ทริพย์ ๓๐ ชิง ส่งขึ้น ไปจ้าง คน ชุด ใน
ศึก ๑๓๓ ให้ตั้งลง ไปพอเรือเดิน ไปมา ได้
สะดวก แลได้ตั้งนาม ให้เรียกว่า "ตัดเสนาบตี",
คลองนี้ น้ำคดแฉง กว้าง ใหญ่ กลาย เป็น
แม่น้ำ ไปแล้ว เป็น ประโยชน์ แก่ราษฎร ซึ่ง
เดินเรือ ไปมา ทาง นั้น มาก ได้เสด็จ วะ
นมัสการ พระที่ วัด ชรรฆามุต ซึ่ง พระบาท สมเด็จพระ
จอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรง อาราธนา แต่
เมืองสิงห มา ประดิษฐานไว้ ใน วัด นั้น ออกจาก
วัด ชรรฆามุต แวะไป ตรวจการ ข้าเถอ เมือง
มโนรมย์ ซึ่ง พระพิทักษ์อุไทยเขตร เป็น นาย
ข้าเถอ ตั้ง ที่ ว่า การ อยู่บ้าน คู่้ง สำเภา ซึ่งมี
บ้าน เรือน ราษฎร ตั้ง อยู่ มาก ด้วย เป็น ที่ พัก
เรือที่ จะเข้าเมือง อุไทย ในระตู แล้ง

วันที่ ๒๕ ตุลาคม บ่าย ๔ โมง ถึง เมือง
อุไทยธานี ได้เสด็จ ขึ้น ทอด พระเนตร ตลาด
เมือง ซึ่งมี ผู้คน ตั้ง ค้า ขาย มาก ขึ้น กว่า ก่อน หนึ่ง
เท่า การ ทั้ง ปวง ก็ ยัง กำ ถึง ทำ มุ่ง ต่อ ความ
เจริญ ยิ่ง ขึ้น อีก ครั้น ตรวจ ดู ทิว แล้วเสด็จ
ข้าม ไปวัด โบก เพื่อ ทรง ตรวจ ดู การ โรงเรียน
รุ่งขึ้นวันที่ ๒๖ ตุลาคม เวลาเช้าเสด็จไป
ทอดผ้าบัง สุกุด ศพ พระยา ประธานนคโรไทย
จางวาง แลได้ ทรง ตรวจ ตราง ใน เมือง ๒ ตราง

แต่ที่ ว่า การ เมือง แลแล้ว เสด็จ ออก จาก เมือง
อุไทยธานี ไป แวะ วัด พระปรารักษ์ เหลือง เมือง
พยุหะคีรี พระครู พยุหานุสาสน์ แล สำนักศิษย์
ได้จัดการ รับเสด็จ อย่าง แขง แรง ออกจาก วัด
พระปรารักษ์ เหลือง ไป แวะ ณ ที่ ว่า การ ข้าเถอ เมือง
พยุหะคีรี ซึ่ง ตั้ง อยู่ บ้าน พยุแต่่น พระพดสังคราม
เมือง นคร สวรรค์ เป็น นาย ข้าเถอ ออกจาก เมือง
พยุหะคีรี ไป ถึง เมือง นคร สวรรค์ เวลา ยาม เคษ
ได้ ทรง ใต้ กาม หลวงสมัคต์โมตร ผู้ว่า ราชการ
เมือง ถึง ราชการ บ้าน เมือง แล ได้ รับ ตั้ง
ให้ พระยาราชพงษานุรักษ์ กับ หลวงสมัคต์โมตร
ตาม เสด็จ ขึ้น ไป เมือง พิศณุ โดก ด้วย

วันที่ ๒๗ ตุลาคม เสด็จไป ตรวจการ ที่ ๆ
ว่า การ มณฑล ซึ่ง ตั้ง อยู่ ณ ฝั่ง ตะวันตก ใน ที่ ค่าย
เดิม ครั้ง ขุนหลวง ดาก รบ กับ พม่า หรือ จะ เป็น
ที่ ใน เมือง เดิม อย่างใด อย่าง หนึ่ง ด้วย มี เชน เทิน
แล คู ทั้ง ล้อม ด้าน ได้ ทรง ตรวจ การ ใน ฮอพพีค
มณฑล แล สถานที่ ต่าง ๆ แล้วเสด็จ ลง เรือ ไป
ขึ้น ที่ โรง ภาษี ไม้ ได้ ตรวจ สดเช้น ภาษี ชุง ซึ่ง
มีคเคอร์ ฮิตตี กับ มีคเคอร์ มอร์ เคอร์ แล นาย สุ่ม
อยู่ เป็น เจ้าพนักงาน ได้ ทรง ตรวจ การ โรง ภาษี
ไม้ ตลอด แล้ว เสด็จ ลง เรือ ไฟ จาก ที่ ด้าน ภาษี
ชุง ไป ขึ้น ทอด พระเนตร ตาม ตลาด น้ำ ที่ ปาก
น้ำ โฟ ซึ่ง มีความ เจริญ แปรตง ขึ้น โดย รวด เร็ว
มาก การ ที่ เจริญ เร็ว ดัง นี้ เพราะ ราคา เข้า คี
เป็น ต้น ทั้ง เรือ ขึ้น เรือ ลง ง่าย สดวก เร็ว เวลา
แล้วเสด็จ ทอด พระเนตร ตลาด บก ปากน้ำ โฟ ซึ่งมี
ความ เจริญ รวด เร็ว ขึ้น เหมือน กัน แต่ ยัง เป็น
รอง ตลาด น้ำ ครั้น ได้ เวลา แล้วเสด็จ กลับ ออก
เรือ พระที่ นั่ง เวลา บ่าย ๕ โมง ถึง บ้าน ชุม แสง
ประทับ แรม คืน หนึ่ง

ครั้น รุ่งขึ้นวันที่ ๒๘ ตุลาคม เป็นวันเพ็ญ

เดือน ๑๒ ได้โปรดให้จัดของเลี้ยงพระสงฆ์
พร้อมด้วยพวกทายกที่วัดชุมแสง แด่ประธานเงิน
๒๐ บาท ช่วยในการปฏิสังขรณ์วัด แล้วเสด็จ
ลงเรือกลไฟแล่นขึ้นไปปากน้ำเกษไชย และขึ้น
ทอดพระเนตรศาลเทพารักษ์ ตามที่มีคำเล่า
ถือมาช้านาน เวลาเช้า ๓ โมงจึงออกเรือ
เดินต่อไป

วันที่ ๒๘ ตุลาคม เวลา ๓ โมงเช้า ออก
จากบ้าน ชุมแสง แขวงเมือง นครสวรรค์ ไปถึง
พรมแดนเมืองพิจิตร พบพระยาเทพาธิปัตย์ ผู้ว่า
ราชการเมืองพิจิตร มาคอยรับเสด็จอยู่ เวลา
บ่าย ๒ โมง ถึงที่พักบางบุญนาค พระยาศรี
สุริยราชวรานุวัตร ข้าหลวงเทศาภิบาลมณฑล
พิศณุโลก มาคอยรับเสด็จอยู่ที่นั่น ได้เสด็จ
ขึ้นตรวจอำเภอเมืองภูม ซึ่งตั้งที่ว่าการอยู่ที่
บางบุญนาค หลวงศรีพิไยเป็นนายอำเภอ เมื่อ
ได้ทรงตรวจแล้วเสด็จต่อไป เวลาบ่ายถึง
วัดกะมัง พระสงฆ์ได้จัดการแต่งวัดไว้เตรียม
รับโดยแข็งแรง เวลาทุ่มครึ่งถึงเมืองพิจิตร

วันที่ ๓๑ ตุลาคม พวกกรมการเมืองพิจิตร
ได้เฝ้าพร้อมกัน ได้ทรงปฏิสังขรณ์ตามสมควร
แล้วเสด็จไปตรวจถนน ซึ่งพระยาเทพาธิปัตย์
ได้สร้างขึ้นตามริมแม่น้ำเมืองตลอด ได้เสด็จ
ไปตรวจตราตามข้อบังคับนักโทษ แล้วตรวจ
โรงเรียนหลวง ซึ่งนายเปลี่ยนเป็นอาจารย์
มีนักเรียน ๖๕ คน ออกจากโรงเรียนเสด็จไป
ตรวจที่ว่าการเมืองแลศาล ได้สอบถามข้อบังคับ
สำหรับปกครองเมืองแลการศาลต่าง ๆ ตามที่
ได้จัดไว้ในเมืองนั้น ออกจากที่ว่าการเมือง
เสด็จไปตรวจที่ ซึ่งจะทำตลาดใหม่ข้างเหนือ
เมือง แลทรงตรวจที่ว่าการอำเภอเมืองด้วย
หลวงนรินทร์เป็นนายอำเภอ เมื่อตรวจการ
เหล่านี้เสร็จแล้ว จึงเสด็จกลับลงเรือ เวลา

๓ โมงเช้าออกจากเมืองพิจิตรเดินทางต่อไป

วันที่ ๓๑ ตุลาคม เสด็จออกจากเมืองพิจิตร
ขึ้นไปถึงพรมแดนเมืองพิศณุโลก พบพระยา
ไชยบุรณปตติ ผู้รักษาราชการเมืองพิศณุโลก
มาคอยรับเสด็จ แล่นเรือต่อไปเวลาบ่าย ๕ โมง
ถึงปากฟิงประทับ ๑ ราตรี

วันที่ ๑ พฤศจิกายน เวลาเช้า ๓ โมงครึ่ง ออก
เรือจากปากฟิง เวลาเที่ยงเศษถึงเมืองพิศณุโลก
มีการรับรองมากริเซบเช่นอย่างโก๋ห้วน คือ
ข้าหลวงได้ปลูกเป็นโรงประชุมที่หน้าท่า เวลา
เสด็จถึงกรมการกำหนดผู้ใหญ่บ้านพ่อค้าไทยจีน
ยืนตามรายดลิ่งสองข้างโรงประชุม พระยา
ศรีสุริยราชวรานุวัตร อ่านแอดเดรสถวาย ทรง
ตอบโดยสมควรแล้ว พระยาศรีสุริยราชวรา
านุวัตร ได้นำพระยาธรรมาธิบดี ข้าหลวง
พิเศษจัดการศาลยุติธรรม พระยาศรีธรรม
ศุกราช ผู้ว่าราชการเมืองสุโขทัย พระยาวิจิตร
ภักดี ผู้ว่าราชการเมืองสวรรคโลกย์ พระยา
อุตรกิจพิจารณ์ ผู้ว่าราชการเมืองพิไชย
พระยาเทพาธิปัตย์ ผู้ว่าราชการเมืองพิจิตร
แลพระยาไชยบุรณปตติ ผู้ว่าราชการเมือง
พิศณุโลก แลกรมการอำเภอพ่อค้าทั้งปวง
เฝ้าเสร็จแล้ว เสด็จไปนมัสการพระชินราช
เวลาบ่ายเสด็จออกตรวจท้องที่เมืองพิศณุโลก
แลสถานที่ต่าง ๆ ซึ่งพระยาศรีสุริยราชวรา
านุวัตร ได้จัดไว้โดยเรียบร้อยนั้น

วันที่ ๒ พฤศจิกายน เวลาเช้าเสด็จไป
เลี้ยงพระที่วัดพระชินราช แล้วเสด็จไปเยี่ยม
ข้าหลวงเทศาภิบาล ณที่พัก แล้วเสด็จไป
ตรวจโรงเรียนโรงพยาบาล จนตลอด
ถึงศาลที่ว่าการมณฑล แล้วทรงตรวจการ
โทรเลข การทหารในเมืองนั้น เวลากลางวัน

พวกจีนแห่มาขายค่านับ ครั้นเวลาบ่าย
ได้เสด็จพร้อมด้วยข้าราชการ เวียนเทียน
สมโภชพระชินราช พระยาศรีสุริยราชวรานุวัตร
ได้เสด็จนำชาในถานวัด รุ่งขึ้นวันที่ ๓ ได้
เสด็จไปทอดพระเนตรถนน ตามสองข้างแม่น้ำ
ในเมือง เวลากลางวันไปตรวจที่ว่าการ
อำเภอเมือง นายร้อยโท หม่อมราชวงศ์แสง
เปนนายอำเภอ ครั้นถึงเวลาเย็นเสด็จไปทอด
พระเนตรที่พระแก้ว ซึ่งอยู่นอกเมืองฝั่งตะวันออก
ข้างใต้ แล้วเสด็จกลับมาถึงที่ประทับ
เวลาค่ำพระแก้วอาษาเจ้าเมือง ท่านซ้ายได้มาเฝ้า
รุ่งขึ้นวันที่ ๔ พุศัศิกายน ทรงนมัสการ
ตาพระชินราชแล้ว เวลา ๓ โมงเช้าออกเรือ
จากพิศณุโลก เวลาบ่าย ๕ โมงจอดพักที่
เมืองพรหมพิราม ได้ขึ้นตรวจที่ว่าการเมืองพรหม
พิรามในเย็นวันนั้น อำเภอนี้หลวงอุดรเขตร
บริหารเป็นนายอำเภอ ได้ทรงไต่ถามถึงการ
ปกครองโดยสมควรแก่เวลา
วันที่ ๕ พุศัศิกายน เวลา ๑ โมงเช้า
ออกจากเมืองพรหมพิราม บ่าย ๒ โมงถึงบ้านช่อง
จอดพักหยุดที่นั่น

(ยังมี ต่อไป)

การเฉลิมพระชนมพรรษา

สมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ

แถมสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช

มกุฎราชกุมาร

วันที่ ๓ มกราคม วันโกสสินทร์ศก ๑๑๗

ซึ่งเป็นวันตรงกับวันพระประสูติ สมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ แดสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช มกุฎราชกุมาร โดยสุริยคติกาต ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีการรื่นเริงตั้งแต่วันนี้

วันที่ ๓๑ ธันวาคม วันโกสสินทร์ศก ๑๑๗
ได้มีการเลี้ยงพระบรมวงษานุวงษอย่างเต็มยศ ที่พระที่นั่งมุนด์สถานบรมอาคัน เสด็จมาที่กระทรวงวังได้ออกหมายเชิญ พระบรมวงษานุวงษรวม ๓๗ ทั้งที่ประทับ ครั้นเวลา ๒ ทุ่มพระบรมวงษานุวงษที่ได้รับเชิญ ได้พร้อมกันที่พระที่นั่งจักรกรีมหาปราสาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว แดสมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ เสด็จออกมีพระราชดำรัสกับพระบรมวงษานุวงษ พอสมควรแล้วประทับโต๊ะด้วยพร้อมด้วยพระบรมวงษานุวงษที่พระที่นั่งมุนด์สถานบรมอาคัน แลแล้วพระเจ้าราชวรวงษ์เธอ กรมหลวงบดินทรไพศาลโสภณกวางไสยมงคล สมเด็จพระบรมราชินีนาถ แดสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช แล้วพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีพระราชดำรัสตอบแทนสมเด็จพระบรมราชินีนาถ แดสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช แลแล้วเสด็จพระราชดำเนินประทับพระที่นั่งสมมติเทวราชอุปบัติ มีพระราชดำรัสด้วยพระบรมวงษานุวงษ จนเวลา ๒ ทุ่มเศษเสด็จขึ้น

วันที่ ๑ มกราคม วันโกสสินทร์ศก ๑๑๗
ได้มีการเลี้ยงราชทูตยุโรป ผู้แทนรัฐบาลต่างประเทศ แลข้าทูตถองสุดีพระบาทอย่างเต็มยศรวม ๘๒ ทั้งที่ประทับที่พระที่นั่งจักรกรีมหาปราสาท

ครั้นเวลา ๒ ทุ่ม ท่านผู้ที่ได้รับเชิญได้มาพร้อมกันที่ท้องพระโรงสี่สมัญ เมื่อได้เวลา นายพลโท เจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี แทนสมุหราชองครักษ์ แลเจ้าพนักงานกระทรวงวัง กรมมหาดเล็ก ได้เชิญไปที่ท้องพระโรงกลางพระที่นั่งจักรกรีมหาปราสาท พระบาทสมเด็จพระ